

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23

Development of the Students' Care System Application at Pho Chai Thong Phitthayakhom

School under the Office of the Secondary Educational Service Area 23

ศราวดี แก้วอาจ*

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วัฒนา สุวรรณไตรย์**

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธวัชชัย โพไพล***

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อ 1) ศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียน โรงเรียนโพธิ์ชัยทองพิทยาคม2) หาแนวทางพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนและ 3) ติดตามผลการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนโพธิ์ชัยทองพิทยาคมโดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research : PAR) ดำเนินการ 2 วงรอบ แต่ละวงรอบ ประกอบด้วย 4ขั้นตอน คือ ขั้นการวางแผน ขั้นการปฏิบัติการ ขั้นการสังเกตการณ์และขั้นการสะท้อนกลับ กลุ่มเป้าหมายของการวิจัยครั้งนี้คือ กลุ่มผู้ร่วมวิจัย 20 คน กลุ่มผู้ให้ข้อมูล 44 คน เครื่องมือที่ใช้ได้แก่ แบบสอบถาม แบบทดสอบ แบบสัมภาษณ์ แบบสังเกต แบบบันทึกการประชุม แบบประเมินผลการนิเทศ การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณใช้สถิติค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและค่าร้อยละความก้าวหน้า ข้อมูลเชิงคุณภาพผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์เนื้อหา จัดหมวดหมู่ของเนื้อหาและนำเสนอข้อมูลเชิงพรรณนา วิเคราะห์

ผลการวิจัย พบว่า

1. สภาพและปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนโพธิ์ชัยทองพิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 23

1.1 สภาพการดำเนินงาน พบว่า ครูทุกคนเห็นความสำคัญและประโยชน์ของการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน แต่การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนยังไม่มีประสิทธิภาพ และมีความต้องการที่จะพัฒนาตนเองให้มีความรู้ ความเข้าใจในกระบวนการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

1.2 ปัญหาการดำเนินงาน พบว่าครูขาดความรู้ความเข้าใจและทักษะในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนและขาดความมั่นใจในการปฏิบัติการดำเนินระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ไม่สามารถนำความรู้ ความเข้าใจไปสู่การปฏิบัติได้ตามกระบวนการ

2. แนวทางพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่โรงเรียนวงรอบที่ 1 ใช้แนวทางการพัฒนา 2 แนวทาง ประกอบด้วย 1) การประชุมเชิงปฏิบัติการ และ 2) การนิเทศภายใน วงรอบที่ 2 ใช้แนวทางพัฒนาโดยการนิเทศแบบให้คำชี้แนะ (Coaching)

3. ผลการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่โรงเรียนพบว่า

3.1 ครูมีความรู้ ความเข้าใจในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพิ่มขึ้น

คำสำคัญ : การพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

* ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

** ,*** กรรมการบริหารหลักสูตรครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

3.2 ครูมีทักษะในการปฏิบัติงานดำเนินระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนทั้ง 5 ขั้นตอน เพิ่มมากขึ้น คือ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้านการคัดกรองนักเรียน ด้านการส่งเสริมนักเรียน การป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนและด้านการส่งต่อนักเรียน

ABSTRACT

This study aimed to 1) investigate the states and problems of the students' care system application at Pho Chai Thong Phitthakhom School, 2) find out guidelines of the students' care system implementation, 3) monitor effects of development of the students' care system implementation at the School. A 2-spiral participatory action research with 4 stages including: planning, action, observation and reflection was employed. The population consisted of the researcher and 19 co-researchers along with 44 respondents. Tools used comprised a questionnaire, a test, a form of interview, a form of observation, a form of meeting minutes, and a form of meeting minutes. Quantitative data were analyzed by mean, percentage, standard deviation and Percentage of Progress. Content analysis in forms of content classification and descriptive presentation were applied for qualitative data.

The findings were as follows:

1. The states and problems on the students' care system application in Pho Chai Thong Phitthayakhom School could be concluded that:

1.1 The states of the application on the care system among the students at the school revealed that all teachers paid attention to the significance of the development of the care system for the students but the implementation was inefficient and it needed to be developed in order to develop themselves to gain knowledge, understanding on the process of the students' care system implementation.

1.2 The problems indicated that the teachers lacked knowledge, understanding and skills in applying the students' care system and they also faced a lack of self-confidence in using the implementation of the students' care system and they also could not bring and put knowledge, understanding into practice.

2. The guidelines in the application of the students care procedure at the School, in the first spiral, included 2 means : 1) a workshop, 2) internal supervision. In the second spiral, coaching spiral was applied.

3. The effects of development on the students' care system at the School indicated that:

3.1 The teachers gained better knowledge and understanding on the implementation of the students' care system.

3.2 The teachers gained skills in the application on the students' care procedure in the following 5 stages at the better degree: knowing individual students, screening the students, promotion of the students, problem solving for the students as well as transfer of the students.

Keywords : Development of the Students' Care System Application.

ภูมิหลัง

โรงเรียนโพธิ์ชัยทองพิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 เปิดทำการสอน ตั้งแต่ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลาย สภาพชุมชนโดยรอบโรงเรียน มีลักษณะเป็นพื้นที่ การเกษตร หมู่บ้าน เส้นทางคมนาคม อาชีพหลักของคนในชุมชนคือเกษตรกรกรรมและรับจ้าง ปัญหาที่เกิดขึ้นกับ นักเรียนคือ ผู้ปกครองส่วนใหญ่ต้องทำงานรับจ้าง หรือย้ายที่อยู่เพื่อไปรับจ้างที่อื่น และบางส่วนก็แยกกันอยู่ทำให้ นักเรียนส่วนใหญ่ต้องอาศัยอยู่กับปู่ ย่า ตา ยายหรือญาติซึ่งไม่สามารถดูแลได้เต็มที่ซึ่งก่อให้เกิดภาวะเสี่ยงต่อ ปัญหาต่างๆ หลายด้าน โดยเฉพาะปัญหาการหนีเรียน ดุดม การพนัน เสพเหล้า บุหรี่ ยาเสพติด ทะเลาะวิวาท มีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร ส่งผลกระทบต่อ การดำเนินชีวิตและการศึกษา ขาดคุณธรรม จริยธรรม ขาดวินัย ความเอื้ออาทรต่อกันลดลง เปลี่ยนไปเป็นสังคมบริโภคนิยมมากขึ้น จากการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียน ในโรงเรียนโพธิ์ชัยทองพิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 ตั้งแต่ปี การศึกษา 2557 เป็นต้นมา และจากการสำรวจข้อมูลเบื้องต้นของผู้วิจัยเกี่ยวกับการดำเนินงานตามระบบดูแล ช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนโพธิ์ชัยทองพิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 พบว่า ครูประจำชั้นหรือครูที่ปรึกษาซึ่งเป็นบุคลากรหลักในการดำเนินงานยังขาดความรู้ความเข้าใจและเทคนิค กระบวนการ ดำเนินงาน ดังนี้ ด้านการรู้จักนักเรียนรายบุคคล พบว่า โรงเรียนยังขาดการจัดเก็บข้อมูลที่เป็น ระบบข้อมูลไม่เพียงพอต่อการคัดกรองนักเรียน เนื่องจากมีปัญหาในการติดตามข้อมูลจากนักเรียนและข้อมูล ที่โรงเรียนมีอยู่กระจัดกระจายไม่ประสานงานกัน ด้านการคัดกรองนักเรียน พบว่า ครูยังขาดความรู้ ความเข้าใจใน กระบวนการคัดกรองนักเรียน ออกเป็นกลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยงและกลุ่มมีปัญหา โดยการใช้ระเบียบสะสมและบันทึก การเยี่ยมบ้านนักเรียน รวมทั้งแบบประเมินพฤติกรรมเด็ก ด้านการส่งเสริมนักเรียน โรงเรียนได้มีการดำเนินการ จัดกิจกรรมโฮมรูม แต่ครูประจำชั้นหรือครูที่ปรึกษา ยังขาดความรู้ความเข้าใจและเทคนิควิธีการจัดกิจกรรมโฮม รูมให้มีประสิทธิภาพ ด้านการป้องกันและช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนดำเนินการป้องกันและแก้ไข ปัญหา สำหรับ ครูประจำชั้นและครูที่ปรึกษาควรดำเนินการมี 2 ลักษณะ คือ การให้คำปรึกษาเบื้องต้นและการจัดกิจกรรมเพื่อ ป้องกันและแก้ไขปัญหา ด้วย กิจกรรม 5 ลักษณะ คือการใช้กิจกรรมเสริมหลักสูตรการใช้กิจกรรมแนะแนว กิจกรรมเพื่อนช่วยเพื่อน กิจกรรมซ่อมเสริมและการใช้กิจกรรมสื่อสารกับผู้ปกครอง แต่โรงเรียนมีปัญหาคือครู ประจำ ชั้นหรือครูที่ปรึกษาขาดทักษะในการให้คำปรึกษาเบื้องต้นกับนักเรียนและขาดความรู้ความเข้าใจใน วิธีการจัดกิจกรรมการสื่อสารกับผู้ปกครอง ด้านการส่งต่อนักเรียนโรงเรียนมีการส่งต่อนักเรียนที่มีปัญหาที่มี ความยากต่อการช่วยเหลือ หรือช่วยเหลือแก้ไขแล้วแต่พฤติกรรมของนักเรียนไม่ดีขึ้น การส่งต่อภายในโรงเรียน เช่น ส่งต่อให้ฝ่ายปกครอง ครูฝ่ายแนะแนว ครูฝ่ายอนามัย แต่กระบวนการส่งต่อยังขาดการประสานงานที่ สมบูรณ์และขาดหลักฐานข้อมูลในการส่งต่อที่ชัดเจนและขาดการรายงานการปรับพฤติกรรมหลังจากการ ดำเนินการแก้ไขแล้ว จากปัญหาดังกล่าวเป็นผล สืบเนื่องจากครูและบุคลากรในโรงเรียนบางส่วนยังขาดความ ตระหนักถึงความสำคัญของระบบดูแล ช่วยเหลือนักเรียน ซึ่งมีความจำเป็นจะต้องมีการกระตุ้นในการสร้าง ความตระหนักในความสำคัญ ของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เพื่อให้มีทัศนคติที่ดีต่อนักเรียน มีความสุขและ พร้อมที่จะพัฒนา นักเรียนในทุกๆ ด้าน ครูและบุคลากรในโรงเรียนมีภาระงานที่รับผิดชอบมากทำให้ไม่มีเวลา ในการ ดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้อย่างเต็มที่รวมทั้งขาดการสนับสนุน การติดตามงาน การตรวจสอบอย่างจริงจังจากฝ่ายที่รับผิดชอบ(โรงเรียนโพธิ์ชัยทองพิทยาคม 2554 : 2)

จากปัญหาดังกล่าวผู้วิจัยได้ตระหนักถึงความสำคัญจึงได้ศึกษาค้นคว้าการพัฒนาการดำเนินงานตาม ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เพื่อให้ครูมีความรู้ ความเข้าใจในระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน และสามารถนำ

ความรู้ที่ได้จากการพัฒนาและพัฒนานักเรียนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ โดยใช้ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่เน้นกระบวนการการทำงานที่เป็นระบบมีการประสานงานความร่วมมือของผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ซึ่งเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะพัฒนาครู โรงเรียนโพธิ์ชัยทองพิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 ด้านการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียนโรงเรียนโพธิ์ชัยทองพิทยาคม เพื่อพัฒนางานในส่วนที่รับผิดชอบให้มีประสิทธิภาพ

คำถามการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ตั้งปัญหาในการวิจัย ดังนี้

1. สภาพและปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนโพธิ์ชัยทองพิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 เป็นอย่างไร
2. การพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนโพธิ์ชัยทองพิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 มีแนวทางอะไรบ้าง
3. ผลการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนโพธิ์ชัยทองพิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 เป็นอย่างไร

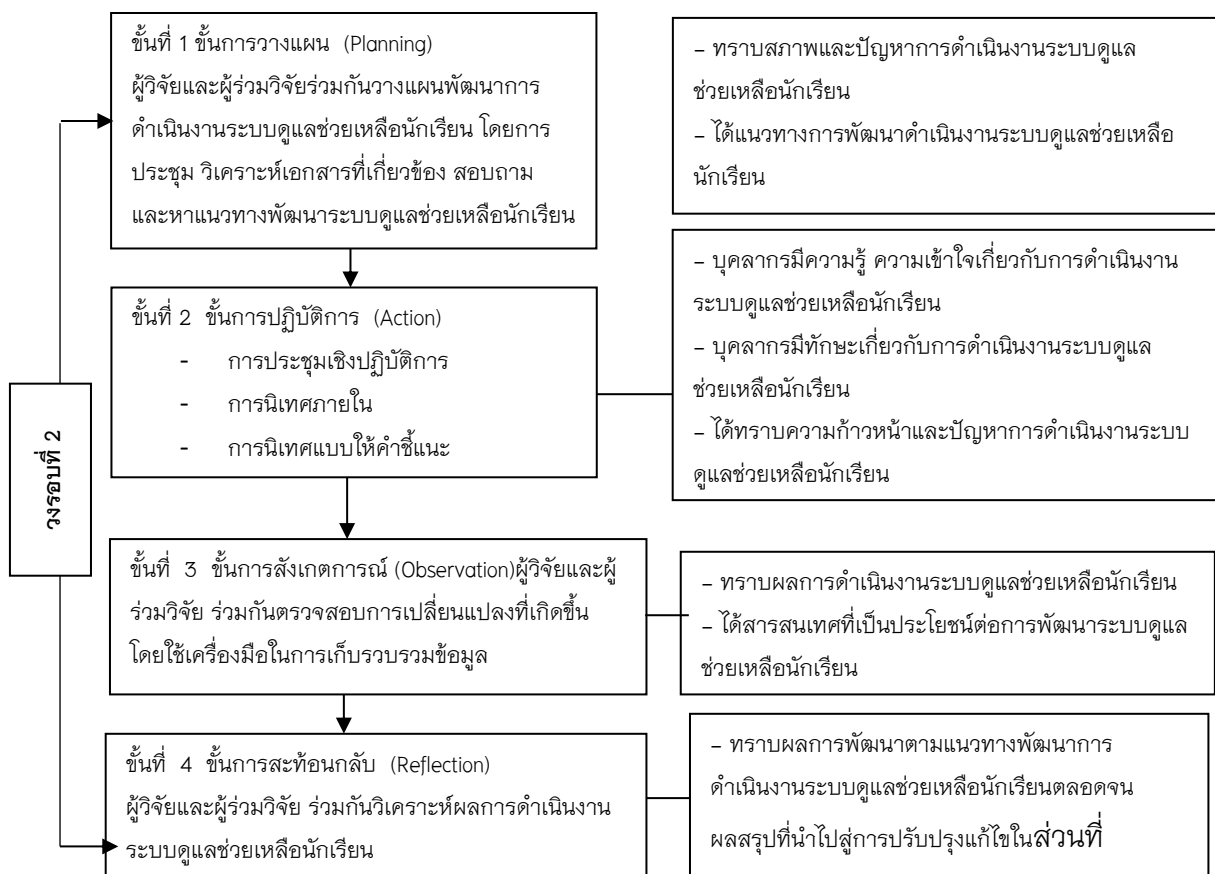
ความมุ่งหมายของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยกำหนดความมุ่งหมายของการวิจัย ดังนี้

1. เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนโพธิ์ชัยทองพิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23
2. เพื่อหาแนวทางพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนโพธิ์ชัยทองพิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23
3. เพื่อติดตามผลการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนโพธิ์ชัยทองพิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23

กรอบแนวคิดการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดเบื้องต้นเกี่ยวกับการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนโพธิ์ชัยทองพิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 ดังภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนโพธิ์ชัยทองพิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร เขต 23 ดำเนินการวิจัยตามขั้นตอนและวิธีการ ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยเพื่อพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนโพธิ์ชัยทองพิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 ผู้วิจัยได้กำหนดกลุ่มเป้าหมายไว้ดังนี้

1. กลุ่มผู้ร่วมวิจัย จำนวน 20 คน ประกอบด้วย ผู้วิจัย จำนวน 1 คน ครูโรงเรียนโพธิ์ชัยทองพิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 จำนวน 19 คน
2. กลุ่มผู้ให้ข้อมูลในการวิจัย จำนวน 44 คน ประกอบด้วย ครูทำหน้าที่หัวหน้าสายชั้น จำนวน 6 คน ตัวแทนนักเรียน ห้องละ 2 คน จำนวน 18 คน จำแนกเป็น ชาย 1 คน หญิง 1 คน รวม 9 ห้อง ได้มาโดยคัดเลือกจากนักเรียนที่เป็นหัวหน้าห้องและสุ่มอย่างง่ายนักเรียนอีก 1 คน ตัวแทนผู้ปกครองนักเรียน จำแนกตามหมู่บ้านในพื้นที่ให้บริการ 10 หมู่บ้านๆ ละ 2 คน จำนวน 20 คน ซึ่งเป็นผู้ปกครองของนักเรียนที่เป็นหัวหน้าห้องและผู้ปกครองของนักเรียนที่เป็นตัวแทนในข้อ 2.2

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย และการจัดเก็บข้อมูลในครั้งนี้จำแนกเป็นประเภท ลักษณะของเครื่องมือ วิธีการสร้าง และการหาคุณภาพของเครื่องมือ ดังนี้ แบบสัมภาษณ์ แบบสอบถาม แบบบันทึกการประชุม แบบทดสอบความรู้ความเข้าใจ แบบประเมินการนิเทศภายใน แบบสังเกต

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. ระยะเวลาในการดำเนินการระหว่าง ปีการศึกษา 2558
2. แบบสัมภาษณ์ ใช้ในการสัมภาษณ์ เกี่ยวกับสภาพและปัญหา ในการพัฒนาการดำเนินงาน ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน การประชุมเชิงปฏิบัติการ และการนิเทศภายใน เพื่อสะท้อนผลการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน
3. แบบทดสอบความรู้ความเข้าใจ ใช้ในการวัดความรู้ก่อนและหลังการประชุมเชิงปฏิบัติการ
4. แบบสอบถาม ใช้ในการประเมินกิจกรรม การประชุมเชิงปฏิบัติการ
5. แบบประเมินผลการนิเทศภายใน ใช้ในการสะท้อนผลหลังจากการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ว่ามีปัญหาลดลงหรือไม่ ประสบผลสำเร็จตามความมุ่งหมายหรือไม่
6. แบบบันทึกรายงานการประชุม ใช้ในการประชุมกลุ่มผู้ร่วมวิจัยในการสรุปผลการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน
7. แบบสังเกต ใช้ในการสังเกตกลุ่มผู้ร่วมวิจัยในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน หลังจากได้รับการพัฒนาแล้ว

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติพื้นฐาน คือ สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ ความก้าวหน้า และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนโพธิ์ชัยทองพิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. สภาพและปัญหาการดำเนินงาน ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนโพธิ์ชัยทองพิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23

1.1 สภาพการดำเนินงาน พบว่าครูทุกคนเห็นความสำคัญและประโยชน์ของการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน แต่การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนยังไม่มีประสิทธิภาพและยังไม่เป็นระบบ และครูมีความต้องการที่จะพัฒนาตนเองให้มีความรู้ ความเข้าใจในกระบวนการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

1.2 ปัญหาการดำเนินงาน พบว่า ครูขาดความรู้ ความเข้าใจและทักษะในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนและขาดความมั่นใจในการปฏิบัติการดำเนินระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ไม่สามารถนำความรู้ ความเข้าใจไปสู่การปฏิบัติได้ตามกระบวนการ

2. แนวทางพัฒนาการดำเนินงาน ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนโพธิ์ชัยของพิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 ซึ่งประกอบด้วย

2.1 การประชุมเชิงปฏิบัติการ ดำเนินการตามโครงการประชุมเชิงปฏิบัติการ การพัฒนางาน ดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนโพธิ์ชัยพิทยาคม จำนวน 2 วัน ระหว่างวันที่ 29 -30 กรกฎาคม 2558 มีวิทยากรมาให้ความรู้

2.2 การนิเทศภายใน เพื่อให้คำปรึกษา ช่วยเหลือ ตามกำหนดการนิเทศภายใน ในขณะที่ครู ดำเนินการพัฒนาการดำเนินระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยมี ดร.สมใจ อุดมศรี ผู้อำนวยการโรงเรียนโพธิ์ชัยของพิทยาคม เป็นผู้นิเทศ

2.3 การนิเทศแบบให้คำชี้แนะ (Coaching) ในวงรอบที่ 2 เพื่อให้คำแนะนำ ใน 4 ด้านที่ต้องการ พัฒนาให้อยู่ในระดับดีมาก คำชี้แนะตามกำหนดการนิเทศ โดยมีคำสั่งมอบหมายงานให้ครูหัวหน้าสายชั้นเป็นผู้ ประสาน เป็นผู้นิเทศ

3. ผลการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนโพธิ์ชัยของพิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 พบว่า

3.1 การประชุมเชิงปฏิบัติการ จากการเข้าร่วมการประชุมเชิงปฏิบัติการ ผู้ร่วมวิจัยเกิดความรู้ ความเข้าใจ ในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน 5 ด้าน ประกอบด้วย 1) ด้านการรู้จักนักเรียนเป็น รายบุคคล 2) ด้านการคัดกรองนักเรียน 3) ด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน 4) ด้านการป้องกัน ช่วยเหลือ และแก้ไขปัญหา และ 5) ด้านการส่งต่อนักเรียน คณะของผู้เข้าร่วมประชุมเชิงปฏิบัติการ หลังการประชุมเชิง ปฏิบัติการ จากร้อยละ 76.30 เพิ่มเป็นร้อยละ 96.95

3.2 ผลการนิเทศภายใน จากผลการดำเนินงานในวงรอบที่ 1 พบว่า ครูมีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน 5 ด้านและได้ลงมือปฏิบัติดำเนินงานพร้อมทั้งประเมินผล การดำเนินงาน แต่เมื่อร่วมกันวิเคราะห์และสะท้อนผลการดำเนินงานแล้วพบว่า

3.2.1 การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ครูที่ปรึกษาจะต้องมีข้อมูลเกี่ยวกับตัวนักเรียนแต่ละ คนในด้านต่างๆ คือ ด้านการเรียนและความสามารถ ด้านสุขภาพและพฤติกรรม ด้านเศรษฐกิจของครอบครัว และการคุ้มครอง ด้านปัญหาต่างๆ โดยการจัดทำระเบียบสะสมจัดทำสมุดประจำตัวนักเรียน ใช้แบบประเมิน พฤติกรรมเด็ก การออกไปเยี่ยมบ้านนักเรียน การสัมภาษณ์ผู้ปกครองนักเรียน การสัมภาษณ์ตัวนักเรียนเองหรือ การสอบถามจากเพื่อนนักเรียนในชั้นเรียน โดยใช้เวลาพบนักเรียนในตอนเช้าก่อนเข้าเรียน เวลากลางหลังเลิกเรียน เวลาที่จัดให้ตามตารางเรียนปกติอีก 1 คาบเรียน และเวลาพิเศษนอกเวลาเรียนเพื่อให้รู้จักนักเรียนได้มากที่สุด ทุกด้าน

3.2.2 การคัดกรองนักเรียน ครูที่ปรึกษาวิเคราะห์ข้อมูลของนักเรียนแต่ละคนเทียบกับเกณฑ์ การคัดกรองของโรงเรียนแล้วคัดนักเรียนในชั้นเรียนของตนเองออกเป็นกลุ่ม 3 กลุ่ม คือ กลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยงและกลุ่มที่มีปัญหา

3.2.3 การส่งเสริมนักเรียน ครูที่ปรึกษาส่งเสริมนักเรียนในชั้นเรียนของตนเองตามผลการคัด กรองและความสามารถพิเศษโดยการจัดกิจกรรมโฮมรูม การประชุมผู้ปกครองเป็นชั้นเรียน การส่งเข้าร่วม ประกวดแข่งขัน การประกาศยกย่องชมเชย

3.2.4 การป้องกันแก้ไขปัญหา นักเรียน ครูที่ปรึกษาแบ่งปัญหานักเรียนออกเป็นด้าน พฤติกรรม ด้านการเรียน ด้านสุขภาพ ด้านครอบครัว แล้วดำเนินการแก้ไขปัญหา นักเรียนในส่วนที่สามารถแก้ไข

ปัญหาได้ โดยการจัดกิจกรรมให้คำปรึกษา กิจกรรมซ่อมเสริม กิจกรรมเพื่อช่วยเพื่อน กิจกรรมเสริมหลักสูตร คอยติดตามให้การช่วยเหลือจนปัญหาได้รับการแก้ไขในทางที่ดีขึ้น

3.2.5 การส่งต่อนักเรียน ครูที่ปรึกษาให้การช่วยเหลือนักเรียนแล้วไม่ดีขึ้น จึงใช้วิธีการส่งต่อ ภายในให้ผู้เกี่ยวข้องหรือมีความสามารถมากกว่าร่วมแก้ไขปัญหาโดยการส่งต่อครูแนะแนว หรือฝ่ายปกครอง ร่วมแก้ไขปัญหาให้ดีขึ้น หากไม่สามารถแก้ไขได้ก็มีวิธีการส่งต่อภายนอกให้ผู้เชี่ยวชาญหรือนักจิตวิทยาได้ร่วม แก้ไขปัญหาต่อไป แต่ยังมีด้านที่ยังไม่บรรลุตามวัตถุประสงค์ จำนวน 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการรู้จักนักเรียนเป็น รายบุคคล ข้อมูลด้านความสามารถพิเศษของนักเรียน บันทึกน้ำหนัก ส่วนสูงและโรคประจำตัวนักเรียน บุคลากร ในโรงเรียนให้ความร่วมมือปฏิบัติตามแผนงานเกี่ยวกับการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การนิเทศติดตามผล เกี่ยวกับการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลอย่างสม่ำเสมอ 2) ด้านการคัดกรองนักเรียน การออกเยี่ยมบ้านนักเรียน เพื่อดูสภาพแวดล้อม เก็บข้อมูลนักเรียนจากเพื่อนบ้าน และเพื่อนร่วมชั้นเรียน 3) ด้านการป้องกันและแก้ไข ปัญหา การให้ความรู้ ความเข้าใจและความพร้อมของครูที่ปรึกษาในการให้คำปรึกษาเบื้องต้นแก่นักเรียน การจัด สอนซ่อมเสริมให้นักเรียนที่มีการเรียนอ่อน 4) ด้านการส่งต่อ ในเรื่องการติดต่อประสานงานกับเครือข่ายทั้ง ภายในและภายนอก จึงมีความเห็นสอดคล้องกันว่า ให้ทุกคนพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในวงรอบที่ 2

3.3 การนิเทศแบบให้คำชี้แนะ (Coaching) ผลการดำเนินงานในวงรอบที่ 2 มีการนิเทศให้ความ ช่วยเหลืออย่างใกล้ชิด ให้คำแนะนำตามประเด็นที่กลุ่มผู้วิจัยยังไม่เข้าใจ และเพิ่มเติมในแต่ละด้านที่ต้องการ พัฒนา

สรุปผลการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนโพธิ์ชัยทองพิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่มัธยมศึกษา เขต 23 ตาม กระบวนการดูแลช่วยเหลือนักเรียน 5 ด้าน โดยการใช้แนว ททางการประชุมเชิงปฏิบัติการ การนิเทศภายในและการนิเทศแบบให้คำชี้แนะ สรุปได้ว่าสามารถพัฒนา กลุ่มเป้าหมายซึ่งเป็นกลุ่มผู้ร่วมวิจัย จำนวน 20 คน ให้มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาการดำเนินงาน ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ครูได้แนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ส่งผลให้การดำเนินงาน ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนดำเนินไปอย่างมีระบบ และมีประสิทธิภาพ

อภิปรายผลการวิจัย

จากการดำเนินงานวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม เพื่อพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียน โรงเรียนโพธิ์ชัยทองพิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่มัธยมศึกษา เขต 23

1. สภาพและปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนโพธิ์ชัยทองพิทยาคม สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 พบว่า

1.1 สภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ครูที่ปรึกษาทุกคนเห็นความสำคัญและ ประโยชน์ของการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ยังไม่มีประสิทธิภาพ และเป็นไปตามขั้นตอน และมีความต้องการที่จะพัฒนาตนเองให้มีความรู้ ความเข้าใจใน กระบวนการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

1.2 ปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ครูขาดความรู้ความเข้าใจและทักษะใน การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนและขาดความมั่นใจในการปฏิบัติการดำเนินระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียน ไม่สามารถนำความรู้ ความเข้าใจไปสู่การปฏิบัติได้ตามกระบวนการ ทั้งนี้เนื่องจากสภาพและปัญหาการ

ดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยรวมอยู่ในสภาพที่ยังไม่มีประสิทธิภาพและเป็นไปตามขั้นตอน จึงต้องหาแนวทางเพื่อพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อให้ครูมีความรู้ ความเข้าใจและสามารถนำสู่การปฏิบัติการได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สิทธิศักดิ์ อุสาพรหม (2552 : บทคัดย่อ) ได้วิจัยการพัฒนาระบบการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนบ้านอนุนา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครพนม เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพปัจจุบันและปัญหาเกี่ยวกับการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ก่อนการพัฒนา พบว่า การดำเนินงานยังไม่มีรูปแบบ ไม่มีขั้นตอนในการดำเนินงานที่เป็นระบบ ครูที่ปรึกษามีความเข้าใจในหน้าที่ของตนน้อย และไม่มีการสร้างเครือข่ายผู้ปกครองที่จะเข้ามาช่วยดูแลและแก้ปัญหาของนักเรียนร่วมกันกับคณะครูในโรงเรียน หลังการพัฒนาพบว่า มีการตั้งทีมงานขึ้นมาทำหน้าที่ดำเนินงานอย่างเป็นขั้นตอนอย่างเป็นระบบ

2. แนวทางพัฒนาการดำเนินงาน ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนโพธิ์ชัยทองพิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร เขต 23 พบว่า มีการพัฒนา 2 วงรอบ วงรอบที่ 1 ใช้แนวทางการพัฒนา 2 แนวทางคือ การประชุมเชิงปฏิบัติการและการนิเทศภายใน วงรอบที่ 2 ใช้แนวทางการพัฒนา 1 แนวทาง คือ การนิเทศแบบให้คำชี้แนะ ทั้งนี้เนื่องจาก ผู้ร่วมวิจัย 20 คน มีความตระหนักและเห็นความสำคัญ ในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เกิดความรู้ ความเข้าใจและเกิดทักษะ มีแนวทางในการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนไปในทิศทางเดียวกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พรสวรรค์ สอนสุภาพ (2553 : 149-157) ได้ทำการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนบ้านดำนาคำสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุกดาหาร พบว่า สภาพและปัญหาการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียน ก่อนการพัฒนาช่วยเหลือนักเรียนยังดำเนินงานไม่ครบ 5 ขั้นตอน การพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ดำเนินการโดย 1) ศึกษาเอกสาร 2) การศึกษาดูงานโรงเรียนต้นแบบ 3) ประชุมเชิงปฏิบัติการ 4) การดำเนินงานตามขั้นตอนระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน และ 5) การนิเทศติดตามผล พบว่าหลังการพัฒนาครูประจำชั้นมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพิ่มมากขึ้น คิดเป็นร้อยละ 20 จากการประชุมเชิงปฏิบัติการ ผลการพัฒนาการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก และครูประจำชั้นสามารถจัดทำคู่มือการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติงาน ในโรงเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. ผลการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนโพธิ์ชัยทองพิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 พบว่า

3.1 ทำให้ครูมีความปรึษาที่มีความรู้ ความเข้าใจในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพิ่มขึ้น

3.2 ครูมีทักษะในการปฏิบัติงานดำเนินระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนทั้ง 5 ขั้นตอน เพิ่มมากขึ้น คือ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้านการคัดกรองนักเรียน ด้านการส่งเสริมนักเรียน การป้องกันและแก้ไขปัญหาเด็กนักเรียนและด้านการส่งต่อนักเรียน ทั้งนี้เนื่องจากครูมีความรู้ ความเข้าใจในขั้นตอน กระบวนการดำเนินงานระบบดูแลนักเรียนมากขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุวิทย์ พละวงศ์ (2549 : 104- 112) ได้ศึกษาการพัฒนาการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนเมฆวดีพิทยาคม อำเภอเมฆวดี จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่าการพัฒนาการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยใช้กลยุทธ์การประชุมเชิงปฏิบัติการและการนิเทศ ทำให้ครูที่ปรึกษาเกิดการพัฒนาตนเอง เกิดความรู้ความเข้าใจ และสามารถนำรูปแบบและวิธีการที่หลากหลายมาใช้ในการเก็บข้อมูลพื้นฐานนักเรียน เพื่อให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น แต่ยังพบจุดอ่อนที่ควรนำไปปรับปรุงพัฒนาให้ดีขึ้นคือ ครูที่ปรึกษาควรมีการประสานงานกับฝ่ายปกครองนักเรียนตลอดเวลา เพื่อให้ทราบถึงข้อมูลนักเรียนที่เป็นกลุ่มเสี่ยงและได้รับการแก้ไขที่ถูกต้อง

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ผู้บริหาร ครูและบุคลากรทุกฝ่าย ควรตระหนักถึงความสำคัญของการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนไม่น้อยไปกว่าการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนด้านวิชาการ

1.2 เปิดโอกาสให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายได้มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นในทุกขั้นตอนของการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด

1.3 การนิเทศติดตามการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างต่อเนื่อง สม่ำเสมอ จะช่วยให้บุคลากรในโรงเรียนมีความชำนาญในการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

1.4 จัดให้ครูได้ศึกษาดูงานในโรงเรียนที่มีการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่เป็นต้นแบบ อาจเป็นโรงเรียนระดับภาค หรือระดับประเทศ เพื่อให้ครูเกิดการเรียนรู้ที่หลากหลาย

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรวิจัยสภาพและปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนแต่ละด้าน เพื่อให้ได้ข้อมูลที่จำเป็นต่อการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

2.2 ควรมีการวิจัยและพัฒนานวัตกรรมเพื่อพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2)

พุทธศักราช 2545 พร้อมกฎกระทรวงที่เกี่ยวข้อง และพระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับ

พุทธศักราช 2545. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ), 2546.

_____. แนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน สำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก.

กรุงเทพฯ : ม.ป.ท. 2549.

กรมสุขภาพจิต. กระทรวงสาธารณสุข. คุณภาพชีวิตและความเครียดของนักเรียนมัธยมศึกษาในประเทศไทย.

กรุงเทพฯ : ปิยอนต์พับลิชชิง จำกัด. 2547.

_____. คู่มือบำบัดเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตสำหรับกลุ่มเสี่ยง. พิมพ์ครั้งที่ 1. นนทบุรี

: สำนักพัฒนากรมสุขภาพจิต. 2547.

Biddle, Virginia Sue. "Student Assistance Program Outcomes of Students at Risk for

Suicide," Dissertation Abstracts International. 69(8) : unpagged ; February, 2009.

Copeland, Cynthia H. "The Perceptions of Middle and High School Transitions as Viewed by Students

Parents, Teachers, Counselors, and Administrations in Summer School District Two," Dissertation

Abstracts International. 67(1) : unpagged ; July, 2006.

Gunderson, Jane. Family Group Conference : An In Innovative Approach to Truaney in

Schools, A Case Study. Doctor's thesis. California : University of Southern Colifornia, 2000

Kosse, Stacy. "Integrity of SAT Indtrventions : Relationship of Components to Studnt

Outcomes," Dissertation Abstracts International. 67 (7) : unpagged ; January,2007.